

**СЪДЕБНАТА РЕАБИЛИТАЦИЯ НА
СМЪРТНАТА ПРИСЪДА
НА ЕПИСКОП ЕВГЕНИЙ БОСИЛКОВ**

РЕШЕНИЕ

№ 37

София, 5 май 1999 година

В ИМЕТО НА НАРОДА

Върховният касационен съд на Република България, петорен състав на наказателна колегия, в съдебно заседание на двадесет и осми април хиляда деветстотин деветдесет и девета година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Румен Ненков

ЧЛЕНОВЕ: Елиана Карагьозова, Маргарита Тихчева, Лидия Стоянова, Вероника Имова при секретар: Ер. Дилова

и в присъствието на прокурора М. Михайлова,

изслуша докладваното от председателя (съдията) Р. Ненков дело № 3/1999 година.

Главният прокурор на Република България е направил предложение за отмяна по реда на надзора на влязлата в сила присъда № 895-А от 3.10.1952 г., постановена по н.о.х.д. 34 452/52 г. на Върховния съд на НРБ, трето наказателно отделение, по отношение на подсъдимия Евгени Ливиджов Босилков. В предложението са развити доводи за допуснати особено съществени нарушения на процесуалните правила при постановяване на съдебния акт и явна необоснованост на крайното заключение за виновността на осъдения. Поради това се прави искане за оправдаване на Босилков и по двете обвинения, за които е бил предаден на съд. Предложението е направено в срока и при условията на параграф 37, ал. 3 от Закона за изменение и допълнение на Наказателно — процесуалния кодекс (Обн. ДВ, бр. 21 от 1998 г.). Поддържа се в съдебно заседание от представителя на Върховната касационна прокуратура. Върховният касационен съд, петорен състав на наказателната колегия, като обсъди предложението на главния прокурор и направи цялостна проверка на данните по делото, установи следното:

С горепосочената присъда подсъдимият Евгени Ливиджов Босилков е признат за виновен в това, че “след 9.09.1944 г. до лятото на 1952 г. в страната образувал и ръководил нелегална организация, агентура на папското и империалистическото разузнаване, която си поставила за цел да събори, подрови и отслаби народно-демократичната власт на НР България чрез преврат, бунт, метеж, терористични действия, общоопасни престъпления и чужда военна интервенция”, поради което и на основание чл. 70, ал. 1 НЗ от 1951 г. е осъден на смърт чрез разстрел, лишаване от права по чл. 28 НЗ завинаги и конфискация на цялото имущество.

Признат е за виновен и в това, че “по същото време в интерес на чужда държава събирал и издавал на ватиканското, френското и други империалистически разузнавания сведения от стопански, военен и политически характер, съставляващи държавна тайна, неузнаването на които от друга държава е необходимо за интересите на НР България и особено за нейната безопасност”, поради което и на основание чл. 83, ал. 1 НЗ от 1951 г. е осъден на смърт чрез разстрел, лишаване от права по чл. 28 НЗ завинаги и конфискация на цялото имущество.

По правилата за съвкупността на подсъдимия Босилков е наложено общо наказание смърт чрез разстрел, лишаване от права по чл. 28 НЗ завинаги и конфискация на цялото имущество. Присъдата е постановена при особено съществени нарушения на процесуалните правила.

Както в обстоятелствената част на обвинителния акт, така и в мотивите на проверяваната присъда липсва изложение на фактите и обстоятелствата, които се включват в предмета на доказване. Изобщо не е правен анализ на доказателствените материали. Заключение за виновността на Евгени се основава единствено на данните за полученото религиозно образование в чужбина, неговите антикомунистически възгледи и срещите му с представителите на Ватикана и други чужди дипломати. При това като естествено доказателствено средство, съдържащо информация в подкрепа на обвинението, са ползвани обясненията на подсъдимия, които изрично са цитирани в мотивите на самата присъда. Този факт е лесно обясним, защото действително няма събрани други доказателства, указващи на престъпна дейност. Оскъдни данни относно проявите на Евгени Босилков се съдържат още само в обясненията на подсъдимите Купен Михайлов и Марислав Банчев, които въобще не са били обсъждани от съда.

Причината за това е напълно обяснима и се свежда до това, че са разкрити абсолютно несъставомерни прояви. Посочените подсъдими не са твърдели, че Босилков е искал от тях да събират сведения, съставляващи държавна тайна, а само, че при разговорите с него самите те са споделяли абсолютно общодостъпни факти като например, че селяните от Белене недоволствали, че островът е взет за затвор, че католиците от с. Ореш били доволни както от папата, така и от властите, които пресушили едно блато, че се строяла железопътна линия свързваща Червен бряг с Видин, и че страната изнася храни да Съветския съюз (вж. том VII, л. 13 и следващите). При липсата на каквито и да е други доказателства, освен така наречените “самопризнания” на осъдения, органите на обвинителната власт и съдът са нарушили принципното положение на чл. 41, ал. 2 от тогава действащия процесуален закон.

В нарушение на предписанието на чл. 147 НПК от 1952 г. на предварителното производство срещу подсъдимия Евгени Босилков изобщо не е било повдигнато обвинение по чл. 70, ал. 1 НЗ, а такова обвинение не е било предявено и в съдебното заседание. В обстоятелствената част на обвинителния акт също не са описани кои прояви на обвиняемия се възприемат от прокурора като образуване и ръководство на организация, поставила си за цел да събори, подрови или отслаби държавната власт чрез бунт, метеж, терористични или общо опасни престъпления. Въпреки това, следвайки абсолютно безкритично единствено диспозитива на обвинителния акт, съдът е постановил

осъдителна присъда. Така основното право на всяко обвинено лице да знае срещу какво обвинение се защитава е била накърнена. Впрочем проверката на присъдата в осъдителната ѝ част по чл. 70, ал. 1 НЗ поначало е невъзможна, защото в тази насока в мотивите на проверявания съдебен акт липсват каквито и да е фактически или правни констатации. Вместо това съдът ясно е дал да се разбере какви са политическите му пристрастия, цитирайки на много места Ленин и други идеолози на комунизма, или използвайки квалификации например подсъдимите са наречени “стари шпиони”, а папа Пий XII — “най-злокачествен шпионин и заговорник против световния мир”. От това следва заключението, че под маската на “правосъдие” процесът по същността си не е нищо друго, освен репресивна проява срещу инакомислещи хора.

Присъдата е постановена при грубо нарушаване на материалния закон.

В обвинителния акт е посочено, че деянията, за които подсъдимият Евгени Босилков се предава на съд, са осъществени в периода след 9.09.1944 г. Не е посочена обаче нито една проява, която да е извършена при действието на новия Наказателен закон (кодекс) от 1951 г. (Изв., бр. 13 от 1951 г.). Същото се отнася и за проверяваната осъдителна присъда, в която единствено се прави допълнително уточнение, че инкриминираната дейност е приключила през лятото на 1952 г. Както беше посочено по-горе мотивите (т.1, л. 65) не съдържат констатации за конкретно деяние по чл. 70, ал. 1 НЗ, а още по-малко за проява, осъществена при действието на приложени нов материален закон. Обвинението за шпионаж по чл. 83, ал. 1 НЗ от своя страна се основава единствено на обясненията на подсъдимия, а те се свеждат до описание на отношенията му с Франческо Галони – папски представител в България за времето 1946-1948 г. Така че доколкото в проверявания съдебен акт има констатирани някакви действия на Босилков, то при всяко положение те са или осъществени преди влизането в сила на Наказателния закон (кодекс) от 1951 г. Въпреки това съдът не е приложил материалния закон, който е действал към момента на инкриминираните деяния, а последващия закон. Така грубо е нарушил забраната за обратно действие на наказателния закон, установена от действащия при постановяване на присъдата чл. 64 НЗ.

Присъдата е явно необоснована.

Подсъдимият Евгени Босилков е признат за виновен по чл. 70, ал. 1 НЗ за образуване и ръководство на подривна антидържавна организация без всякаква опора в събраните доказателства. В хода на производството не е установено поведението му да е било свързано със стимулиране на прояви като преврат, бунт, метеж, терористични действия или общоопасни престъпления. Затова както в обстоятелствената част на обвинителния акт, така и в постановената осъдителна присъда не са изложени факти и обстоятелства по това обвинение.

Подсъдимият Босилков е признат за виновен за шпионаж по чл. 83, ал. 1 НЗ само на основата на собствените му обяснения, възприети от съда като “самопризнания”. В тези обяснения обаче не се съдържат данни за съставомерни деяния. Подсъдимият е потвърдил, че на срещи с чуждестранни дипломати е споделил следните “сведения”: процента на гласувалите за опозицията в католическите села, постъпването на младежи-католици в

РМС и ЗМС, недоволството на хората от включването на имуществото им в ТКЗС и ограниченията върху религиозните свободи. Става дума за факти и обстоятелства, които не са съставлявали държавна тайна, защото поначало не са били включени в Списъка на данните, сведенията и въпросите, представляваща държавна тайна, приет с ПМС N 10 от 22.10.1948 г. (ДВ бр. 261 от 1948 г.). Източник на информация за подсъдимия са били от една страна официалния печат, а от друга – впечатленията на религиозни дейци на католическата църква. Единственото, което си е позволил Босилков и за което фактически е бил осъден, е да сподели открито пред чужди дипломатически представители своята негативна оценка на общодостъпни и общоизвестни събития, свързани с политиката на управляващите. Както от обективна, така и от субективна страна обаче тези прояви не съставляват шпионска дейност. Затова и заключението за виновността на осъдения е явно необосновано.

По гореизложените съображения Върховният касационен съд, петорен състав на наказателната колегия,

РЕШИ

ОТМЕНЯВА по реда на надзора влязлата в сила присъда N 895-А от 3 октомври 1952 г., постановена по н.д. N 452/52 г. на Върховния съд на НРБ, III нак. отделение, в осъдителната ѝ част по отношение на подсъдимия Евгени Ливиджов Босилков, като го признава за невинен и оправдава по обвиненията по чл. 70, ал. 1 и чл. 83, ал. 1 от Наказателния закон (кодекс) от 1951 година.

ПРЕДСЕДАТЕЛ: (подпис) **ЧЛЕНОВЕ:** 1. (подпис) 2. (подпис) 3. (подпис) 4. (подпис)